

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2012 vp

**EU:n monivuotiset rahoituskehykset vuosille
2014—2020: Suomen neuvottelukehys**

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 26 päivänä lokakuuta 2012 merkinnyt saapuneeksi valtiovarainministeriön 25.10.2012 päivätyn selvityksen jatkokirjelmäksi (5. VM 25.10.2012) asiassa U 40/2011 vp ja työ- ja elinkeinoministeriön 25.10.2012 päivätyn selvityksen jatkokirjelmäksi 2. (TEM 25.10.2012) asiassa U 72/2011 vp. Suuri valiokunta on 7 päivänä marraskuuta merkinnyt saapuneeksi valtiovarainministeriön 1.11.2012 päivätyn selvityksen jatkokirjelmäksi 6. (VM 01.11.2012) asiassa U 40/2011 vp. Lisäksi suuri valiokunta on 9 päivänä marraskuuta merkinnyt saapuneeksi valtioneuvoston kanslian 9.11.2012 päivätyn selvityksen jatkokirjelmäksi 7. (Vnk 09.11.2012) asiassa U 40/2012 vp.

Suuri valiokunta on lähettänyt jatkokirjelmät 5. (VM 25.10.2012), 6. (VM 1.11.2012) ja 7. (Vnk 8.11.2012) asiassa U 40/2011 vp valtiovarainvaliokunnalle, ulkoasiainvaliokunnalle, tulevaisuusvaliokunnalle, talousvaliokunnalle, sivistysvaliokunnalle, maa- ja metsätalousvaliokunnalle, hallintovaliokunnalle ja ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten. Suuri valiokunta on lähettänyt jatkokirjelmän 2. (TEM 25.10.2012) asiassa U 72/2011 vp valtiovarainvaliokunnalle, hallintovaliokunnalle, maa- ja metsätalousvaliokunnalle, talousvaliokunnalle ja ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Näiden perustuslain 96 §:n mukaisten selvitysten lisäksi suuri valiokunta on ottanut huo-

mioon valtioneuvoston kirjelmän yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta (U 69/2011 vp) ja sitä koskevan jatkokirjelmän 1. MMM.1.6.2012 osana EU:n vuosia 2014—2020 koskevien rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu suuren valiokunnan työjaostossa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet säännöllisesti kuultavina EU:n monivuotisten rahoituskehysten valmistelusta (U 40/2011 vp), yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta (U 69/2011 vp) ja koheesiopolitiikan lainsäädäntöpaketista (U 72/2011 vp) käytävistä neuvotteluista ministerit Alexander Stubb, Jari Koskinen ja Jyri Häkämies avustajineen.

Viitetiedot

Suuri valiokunta on saanut jatkokirjelmästä 2 (U 72/2011 vp) ja jatkokirjelmistä 5, 6 ja 7 (U 40/2011 vp) lausunnot talousvaliokunnalta (TaVL 40/2012 vp) ja maa- ja metsätalousvaliokunnalta (MmVL 27/2012 vp ja MmVL 28/2012 vp) ja kannanotot valtiovarainvaliokunnalta (09.11.2012 VaVP 46/2012 vp). Suuri valiokunta on saanut jatkokirjelmistä 5, 6 ja 7 hallintovaliokunnalta lausunnon (HaVL 16/2012 vp) ja jat-

kokirjelmästä 2 kannanoton (15.11.2012 HaVP 70/2012 vp). Lisäksi suuri valiokunta on saanut jatkokirjelmistä 5, 6 ja 7 sivistysvaliokunnalta kannanoton (14.11.2012 SiVP 74/2012 vp).

Suuri valiokunta on aikaisemmin antanut asioista U 40/2011 vp, U 69/2011 vp ja U 72/2011 vp lausunnot SuVL 6/2011 vp ja SuVL 2/2012 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Neuvottelulaatikat ja -tilanne

Kesäkuussa 2012 pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen päätelmien mukaisesti rahoituskehysneuvottelut pyritään saattamaan loppuun kuluvana vuonna. Neuvotteluissa on kuitenkin ratkaisematta useita vaikeita ja merkittäviä kysymyksiä, joihin haetaan ratkaisua Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Van Rompuyn johdolla marraskuun lopulla pidettävässä rahoituskehysneuvotteluihin keskittyvässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Rahoituskehysneuvotteluja on käyty Tanskan puheenjohtajuuskaudella laaditun ja Kyproksen edelleen kehittämän ns. neuvottelulaatikko-asiakirjan pohjalta. Pöydällä on ollut Kyproksen tekemät ensimmäiset ehdotukset rahoituskehyksien kokonaistasoksi ja otsakkeiden väliseksi rahanjaoksi.

Komission heinäkuussa 2012 hyväksymä tarkistettu ehdotus lähti 1,08 %:n kokonaistasosta, ja kehyksen ulkopuoliset menot huomioiden 1,17 %:n kokonaistasosta, EU:n yhteenlasketusta BKTL:sta maksusitoumuksina määritettynä. Euromääräisesti kokonaistasoksi ehdotettiin näin ollen 1 033 mrd. euroa, mikä olisi merkinnyt 5 %:n kasvua kauden 2007 — 2013 rahoituskehyksiin nähden. Kyproksen ehdotuksen mukaan komission ehdotusta tulisi leikata 50 mrd. euroa. Puheenjohtajamaa arvioi kuitenkin, että neuvottelujen loppuunsaattaminen tulee vaatimaan mittavampia leikkauksia ja selkeitä priorisointeja politiikka-alojen ja ohjelmien kesken.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja on edellä mainittujen ehdotusten pohjalta jakanut 13.11.2012 jäsenvaltioille marraskuun Eurooppa-neuvoston ensimmäisen päätelmäluonnoksen rahoituskehyksiä koskevasta neuvottelulaatikosta. Tätä päätelmäluonnosta käsitellään 19.—20.11.2012 pidettävässä yleisten asioiden neuvostossa, jonka osalta ministeri Stubb on ollut suuren valiokunnan kuultavana 16.11.2012 perustuslain 97 §:n mukaisesti. Erikoisvaliokunnat eivät ole ottaneet viimeiseen esitykseen kantaa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston mukaan neuvotteluissa tavoitteena on tasapainoinen loppuratkaisu. Suomen kannalta keskeisimmät neuvottelukysymykset ovat seuraavat kokonaisuudet: rahoituskehysten kokonaistaso, maaseudun kehittämisvarojen riittävä taso, Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden huomioiminen alue- ja rakennepolitiikassa sekä koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukeminen EU:n budjetista.

Komission ja puheenjohtajamaiden ehdotusten ja valtioneuvoston niitä koskevien kantojen tarkan sisällön osalta suuri valiokunta viittaa edellä vireilletuloasiakirjojen kuvauksessa ilmeviin valtioneuvoston kirjelmiin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Suuri valiokunta toteaa käsitelleensä EU:n monivuotisiin rahoituskehysneuvotteluihin liittyviä kysymyksiä useaan otteeseen lausunnoissaan SuVL 6/2011 vp, SuVL 2/2012 vp ja edellisellä vaalikaudella SuVL 13/2010 vp. Yhtyen valtioneuvoston jatkokirjelmissä esitettyihin kantoihin suuri valiokunta uudistaa näissä lausunnoissaan esittämänsä.

Yksityiskohtaisten perustelujen osalta suuri valiokunta viittaa kantojensa tueksi yllä viitettöissä mainittuihin valtiovarainvaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, hallintovaliokunnan, talousvaliokunnan ja sivistysvaliokunnan kannanottoihin ja lausuntoihin keskittyen tässä lausunnossaan niihin kysymyksiin, joiden osalta valtioneuvosto on esittänyt neuvottelutavoitteisiin ja -kantoihin täsmennyksiä tai arvioita neuvottelujen tulevasta suunnasta Suomen tavoitteiden kannalta.

Rahoituskehysten kokonaistaso

Suomen tulokulma neuvotteluihin. Valtioneuvoston tapaan suuri valiokunta on johdonmukaisesti pitänyt keskeisenä neuvottelutavoitteena rahoituskehysten maltillista ja kurinalaista kokonaistasoa (SuVL 6/2011 vp, SuVL 2/2012 vp). Valiokunta pitää välttämättömänä, että Euroopassa heikentynyt ja vaikeutunut taloustilanne heijastuu myös EU:n rahoituskehysten valmisteluun. Rahoituskehysten kasvattaminen komission ehdottamalla tavalla johtaisi tosiasiassa vain Euroopan talouden lisääntyvään velkaantumiseen. Valiokunta katsoo, että myös EU:n on sopeutettava menonsa käytettävissä oleviin tuloihin. On välttämätöntä, että kauden 2014—2020 rahoituskehukset heijastavat kansallisten budjettien vaikeaa tilaa ja entisestään vahvistuvia budjettikurivaatimuksia.

Suuri valiokunta uudistaa aikaisemmat kantansa siitä, että rahoituskehysten on luotava nykyistä rahoituskehystä parempia edellytyksiä EU:n alueella kestävän kasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden vahvistamiseen. Kasvua tulisi kuitenkin hakea ensisijassa muilla keinoin kuin EU-budjetin menoja lisäämällä. Nykyolosuhteissa kysymys on ennen kaikkea rajallisten voimavarojen kohdentamisesta ja keskittämisestä EU 2020 -strategian painopisteisiin, ei budjetin koon kasvattamisesta. Etenkin sisämarkkinoiden edelleen kehittäminen ja kansalliset rakenneuudistukset ovat avainasemassa tässä suhteessa.

Suuri valiokunta painottaa, että rahoituskehysten kokonaistaso on neuvotteluissa keskeisin kysymys Suomen nettomaksuosuuden kannalta. Valiokunta toteaa, että nettomaksujen sama painoarvo on hyväksyttävä Suomen neuvottelutaktiikkaa vahvasti ohjaavaksi poliittiseksi realiteetiksi. Suomen talous on viime aikoina kehittänyt suurinta osaa jäsenvaltioista suotuisammin. EU:hun on myös laajentumisen jälkeen liittynyt Suomea merkittävästi köyhempiä valtioita. Tästä syystä Suomesta on tullut nettomaksaja jäsenyyden alkuaikojen nettosaaja-aseman tilaan.

Suuri valiokunta toteaa, että yhteisvastuullisessa Euroopassa vauraammat maksavat enemmän kuin köyhemmät EU:ssa yhdessä sovitujen tavoitteiden saavuttamiseksi (SuVL 13/2011 vp). Samalla on kuitenkin pidettävä huolta, että Suomen oman nettomaksuosuuden on säilyttävä oikeassa suhteessa Suomen maksukykyyn, etenkin suhteessa vauraudeltaan vastaaviin jäsen maihin. Nykyolosuhteissa ja taloudellisissa suhdanteissa on selvää, että budjettia kasvattamalla lisättäisiin Suomen nettomaksuosuutta Suomen saantoa vastaavasti kasvattamatta.

Leikkaustavoite ja niiden kohdentaminen. Suuri valiokunta katsoo, että rahoituskehysten kokonaistason osalta Suomen tavoitteena on oltava maksusitoumusmäärärahojen noin 1 %:n kokonaistaso EU-maiden yhteenlasketusta

BKTL:stä. Valiokunta toteaa, että kuluvalle rahoituskehyskaudella Suomen maksut EU-budjettiin ovat noin 12 mrd. euroa. Komission ehdotuksen mukaisella tasolla ne nousisivat noin 15,1 mrd. euroon. Komission ehdotuksen hyväksyminen verrattuna 1 %:n tasoon korottaisi näin Suomen maksuja noin 2 mrd. eurolla, mutta lisäisi saantia vain 0,5 %:n mrd. eurolla. Nettomääräisesti komission ehdotuksen hyväksyminen toisi Suomelle näin ollen 1,5 mrd. euron lisämenot vuosina 2014–2020. Kyproksen tekemä 50 mrd. euron leikkaus puolestaan merkitsisi Suomelle 14,4 mrd. euron maksusuutta. Valiokunta yhtyykin valtioneuvoston arvioon siitä, että neuvotteluissa tulee pyrkiä noin 130 mrd. euron leikkauksiin suhteessa komission tarkennettuun ehdotukseen. Tämä leikkaustavoite kattaa myös kaikki kehyksen ulkopuoliset rahoitusvälineet.

Edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi ja lisäsäästöjen aikaansaamiseksi suuri valiokunta pitää selviönä, että kaikissa rahoituskehyksen otsakkeissa on oltava valmis hyväksymään leikkauksia. Tasasuuruisiin leikkauksiin menokohteesta riippumatta ei kuitenkaan tulisi mennä. Valiokunta pitää Suomen kannalta kohtuullisen ja tasapainoisen neuvottelutuloksen saavuttamiseksi sivistysvaliokunnan tavoin välttämättömänä, että leikkaukset kohdennettaisiin erityisesti aloille, joiden tuottama eurooppalainen lisäarvo on vähäinen, ja aloille, joilla varojen aikaisempi käyttö on osoittautunut tehottomaksi ja joilla komissio on ehdottanut suurinta kasvua suhteessa nykyiseen kehyskauteen. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, mikä on ollut menoalueen toteutunut palauma Suomen hyväksi.

Suuri valiokunta toteaa, että jäsenmaiden julkisen talouden vaikea tila, eurokriisin hoito ja siitä jäsenvaltioille aiheutuvat velvoitteet tuovat omat vaatimuksensa myös rahoituskehysten tasoon ja varojen jakoon otsakkeiden välillä. Ottaen huomioon edellä mainitut leikkausten kohdentumista koskevat Suomen yleiset periaatteet valiokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että säästötavoitteen saavuttamiseksi lisäleikkauksia tulisi erityisesti etsiä seuraavista kohteista: Verkkojen Eurooppa -väline, satelliittinavigointiohjelma Galileo, fuusioenergiahanke

ITER ja maaseurantaohjelma GMES [otsakkeen 1 (älykäs ja osallistava kasvu) alaotsake 1 a (kasvua ja työllisyyttä tukeva kilpailukyky)] ja hallintomenot (otsake 5).

Myös tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiopolitiikan rahoitusta (otsakkeen 1 alaotsake 1 a) voidaan leikata kunhan rahoitus kuitenkin kasvaa nykytasosta. Lisäsäästöjä löytyy myös otsakkeessa 3: turvallisuus ja kansalaisuus ottaen huomioon komission ehdottama varsin tuntuva 50 %:n lisäys nykyisiin. Edellä esitettyjen periaatteiden perusteella myös globalisaatiarahastosta voitaisiin luopua. Myöskään solidaarisuusrahasto ei ole täyttänyt sille asetettuja odotuksia, ja ensisijaisena neuvottelutavoitteena tulleenkin olla siitä luopuminen. Toissijaisesti rahasto voidaan säilyttää ottaen huomioon valtioneuvoston jatkokirjelmässä 7. esitetyt rahaston säilyttämistä koskevat reunaehdot.

Suuri valiokunta arvioi talousvaliokunnan tavoin, että Suomen neuvottelutavoite maltillisesta kokonaistasosta edellyttää myös pöydällä olevia ehdotuksia kunnianhimoisempia säästöjä otsakkeen 1 alaotsakkeesta 1 b (taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus) edellyttäen, että säästöt kohdentuvat oikeudenmukaisesti ja tasapainoisesti eri alueiden kesken. Kuten talousvaliokunta toteaa, Suomen tulee pyrkiä siihen, ettei konvergenssialueille suunnatun tuen suhteellinen osuus ainakaan lisäänty nykyisestä. Suuri valiokunta katsoo, että kohdennettuja säästöjä voidaan saada aikaan koheesiopolitiikassa myös asettamalla rahoitukselle jäsenvaltion BKT:oon perustuva enimmäismäärä ja niin sanottu käänteinen turvaverkko, joka estäisi yksittäisen jäsenvaltion tukien ylisuuren kasvun.

Budjetin tehokas varainkäyttö ja joustavuus. Suuri valiokunta arvioi, että maltillinen ja kurinalainen budjettikehys kannustaa entistä paremmin tehostamaan ohjelmien toimeenpanoa ja karsimaan hallinnollisia menoja, mitä valiokunta pitää välttämättömänä. Keskusteltaessa rahoituskehysten roolista kasvun edistämiseksi onkin tarkoituksenmukaisempaa keskittyä paremman varainkäytön edistämiseen (better spen-

ding). Varojen käytön suunnittelu, valvonta ja arviointi on oltava asianmukaista.

Suuri valiokunta korostaa EU-rahoituksen vahvaa ja mahdollisimman kattavaa ehdollisuutta. Valiokunta kannattaa komission makrotaloudellista ehdollisuutta koskevaa ehdotusta siitä, että vakavammissa varojen käyttöä koskevissa rikkomus- ja laiminlyöntitapauksissa ehdollisuus koskisi maksusitoumusmäärärahojen lisäksi myös maksumäärärahoja. Valiokunnan arvion mukaan ennaltaehkäisevyysvaikutus lisääntyisi, mikäli mahdollisuus maksujen lykkäämiseen ulottuisi myös maksumäärärahoihin. Valiokunta kannustaa myös ratkaisuihin, joissa makrotaloudellista ehdollisuutta koskevat jäsenvaltioon kohdistuvat menettelyt olisivat komission esittämällä tavalla mahdollisimman kattavia ja automaattisia ilman merkittäviä poikkeuksia ja joustomahdollisuuksia.

Suuri valiokunta toteaa, että paremman varainkäytön edistämisen vaatimus koskee myös rahoituskehyksiin sisällytettäviä joustovälineitä. Valiokunta toteaa, että rahoituskehyksiin on tarve sisällyttää joustoa ennakoimattomia tilanteita varten. Samalla valiokunta painottaa, että joustoa on ensisijaisesti haettava budjetin sisällä varojen uudelleen kohdentamisesta ja rahoituskehysten kaikkiin otsakkeisiin varattavasta riittävästä liikkumavarasta. Toissijaisesti valiokunta voi kuitenkin hyväksyä, että joustovälineet yhdistetään rahoituskehysten sisällä yhdeksi kokonaisuudeksi tai viimekädessä kehysten ulkopuolella olevaksi instrumentiksi kuitenkin niin, ettei varainkäytön vastuusuhteita tai läpinäkyvyyttä heikennetä (SuVL 6/2011 vp).

Maaseudun kehittämisvarat

Suuri valiokunta toteaa, että Suomeen palautuvista rahoista maatalous on ollut selkeästi suurin EU:n politiikan lohko, liki 70 %. Suomen nettomaksuaseman kannalta erityisen tärkeä on maaseudun kehittämisvarat eli nk. II pilari, jossa Suomi saa selkeästi budjettiosuuttaan enemmän takaisin, ja jolla on kyetty osaltaan tasamaan epäedullisista luonnonolosuhteistamme aiheutuvia haittoja. Valiokunta katsoo, että tämän

palauman puolustaminen on Suomen kannalta olennainen neuvottelukysymys. Kuten maa- ja metsätalousvaliokunta huomauttaa, maaseudun kehittämisrahoitus tukee suoraan EU 2020 -strategian tavoitteita vihreästä ja kestävästä kasvusta maaseudulla ja siksi sen tulee olla nyt neuvotteluvan rahoituskauden tärkeä painopiste.

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta pitää tavoitteena, että Kypoksen ehdotuksessa esitetty leikkauksien kohdentaminen enemmän maatalouden suoriin tukiin ja markkinamenoihin (nk. I pilari) säilyisi lopputuloksessa. Suomen keskeisenä neuvottelutavoitteena on turvata nykyinen suhteellisen osuus maaseudun kehittämisvaroista (2,3 %) tulevalle kehyskaudella tai mahdollisimman lähellä nykytasoa oleva euroääräinen taso. Suomen tavoitteena on oltava tukitasojen säilyttäminen siten, että tuet mahdollistavat maatalouden kannattavuuden turvaamisen koko maassa ja unionin alueella perustamis- ja sopimuksen mukaisesti (SuVL 2/2012 vp).

Suuri valiokunta katsoo, että tilannetta, jossa I ja II pilarista neuvotellaan yhtenä kokonaisuutena, on vältettävä. II pilarista ei tulisi voida hakea kompensatiota mahdollisille I pilarin tukien leikkauksille. Valiokunta toteaa, että Suomen edun mukaista on, että jakoperusteet perustuvat jatkossakin objektiivisille kriteereille ja aikaisemman kauden käytölle. Suorilla tuilla ja maaseudun kehittämisrahoilla on eri tarkoitus, ja sen takia niitä on myös neuvotteluissa tarkasteltava erillisinä asioina ja kokonaisuuksina.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan kantaan viitaten suuri valiokunta katsoo, että neuvotteluissa Suomen tavoitteena on oltava EU:n ja myös kansallisten tukien suuntaaminen Suomen maatalouden erityistarpeet huomioon ottaen. Maamme tuotanto-olosuhteissa olevat luonnonolosuhteista johtuvat erot, jotka eivät ole muuttuneet maamme EU-jäsenyyden aikana, tulee tasata tukijärjestelmien kompensatiolla. EU tarvitsee luonnonsuhde-eroja tasaavaa maatalouspolitiikkaa. Perheviljelmiin perustuvan monipuolisen maataloustuotannon tulee voida jatkua kaikkialla Euroopan alueilla. Tukien tulee varmistaa Suomen maatalouden kannattavuus koko maassa. On välttämätöntä, ettei rahoituskehyspäätös

rajoita kansallisten tukien maksamista myöskään jatkossa.

Harvaan asuttujen alueiden asema ja rahoituksen alueellinen kohdentaminen

Suuri valiokunta yhtyy hallintovaliokunnan, talousvaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan kantaan siitä, että alue- ja rakennepolitiikassa Suomen prioriteetti on puolustaa Itä- ja Pohjois-Suomen erityisrahoitusta osana perussopimukseen perustuvaa syrjäisempien ja pohjoisten harvaan asuttujen alueiden rahoitusta. Myös kaikkien raja-alueiden yhteistyö tulisi turvata.

Suuri valiokunta painottaa, että Suomen pysyvät olosuhdehaitat tulee ottaa huomioon pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoituksen tasossa ja asemoimalla Itä-Suomi soveliaampaan tukiluokkaan. Komission esittämä liki 43 prosentin leikkaus rahoitukseen ei ole hyväksyttävissä. Neuvotteluissa tavoitteena tulee edelleen olla, että rakennerahastokaudella 2014—2020 Suomen saama suhteellinen rahoitusosuus säilyy vähintäänkin nykytasolla tai ainakin nyt olevalla euromääräisellä tasolla.

Hallintovaliokunnan tavoin suuri valiokunta pitää tärkeänä rakennerahastovarojen jakoperusteiden tarkistamista jäsenvaltioiden ja alueiden kannalta oikeudenmukaisiksi ja paremmin pysyvät olosuhdehaitat huomioonottaviksi. Komission esityksen mukaan kehittyneiden alueiden luokassa rahoitus määrittyisi kuudesta allokatiokriteeristä ja neutraalista väestökriteeristä. Näistä väestötiheyskriteeri on Suomelle tärkein. Komission esityksen mukaan väestötiheyskriteerin painoarvo on 2,5 %. Suuri valiokunta katsoo, että väestötiheyskriteerin painoarvon nostamista on syytä ajaa neuvotteluissa. Merkittävät leikkaukset väestötiheyskriteeriin ja väkilukuun perustuvan kriteerin painoarvojen leikkaukset saattaisivat johtaa Suomen saaman kokonaistuen merkittävään pienentymiseen. Suuri valiokunta myös yhtyy talousvaliokunnan arvioon siitä, että Suomen maantieteestä johtuvat rasitteet huomioidaan ja saavutettavuus hyväksytään tuen kriteeriksi.

Erikoisvaliokuntien tavoin suuri valiokunta pitää myönteisenä sitä, että Kyproksen kompromissiesitys sisälsi perustan Itä- ja Pohjois-Suomen yhdistämiselle yhdeksi NUTS 2 -luokaksi. On erittäin tärkeää, että tämä ratkaisu säilyisi osana loppuratkaisua. Tämä lisäisi Suomen rahoitussaantoa komission esityksestä, jossa Itä-Suomi kuului ns. siirtymäalueluokkaan. Harva-asutus on osa kehittyneiden alueiden kriteeristöä, mutta se ei sisälly peruskriteereihin nk. siirtymäalueluokassa. Mikäli komission esitys toteutuisi, Itä-Suomen tuki jäisi ns. siirtymäalueluokassa alle puoleen siitä tuesta, minkä alue saisi kehittyneiden alueiden luokassa (VaVL 10/2012 vp, MmVL 7/2012 vp ja HaVL 1/2012 vp). Molempien alueiden sisällyttäminen NUTS 2 -luokkaan varmistaisi myös yhtenäisten alueellisesti laadittujen rahoitus- ja ohjelmakriteerien johdonmukaisen soveltamisen. Suuri valiokunta toteaa, että myös ohjelmiin liittyvää hallinnollista raskautta on kevennettävä.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopolitiikan rahoitus

Suuri valiokunta toteaa, että Suomen rahoitussaanon kannalta EU:n budjetista suunnatut rahat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan ovat erittäin tärkeitä. Suomi on menestynyt EU:n tutkimushankkeissa selvästi maksuosuuttaan enemmän kuluvalle kehyskaudella. On tärkeää, että Suomelle edullinen suhde jatkuisi myös rahoituskehyskaudella 2014—2020. Kuten sivistysvaliokunta toteaa, tällä rahoituksella tulee olemaan kasvava merkitys Suomelle kansallisen sekä julkisen että yksityisen rahoituksen vähenä T&K&I-sektorilla.

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta pitää keskeisenä sitä, ettei Horisontti 2020 -ohjelman laatuperusteisuusvaatimusta vesitetä. Valiokunta yhtyy talousvaliokunnan arvioon siitä, että rahoituksen kohdentaminen jäsenmaakohtaisten tai alueellisten kiintiöiden perusteella ei ole Suomen tavoitteiden mukaista, koska tässä tapauksessa tämä rahoitus toimisi käytännössä koheesiopolitiikan jatkeena eikä rahoituksen alkuperäinen ajatus kilpailukyvyyn ja innovaatioi-

den tukemisesta toteutuisi. Myös ohjelman yksinkertaistamisen välttämättömyyttä tulisi korostaa, jotta mahdollisimman monilla pienillä ja keskisuurilla yrityksillä olisi mahdollisuus osallistua ohjelmaan.

Omat varat ja maksualennukset

Suuri valiokunta uudistaa aikaisemmissa lausunnoissaan (SuVL 6/2011 vp ja SuVL 2/2012 vp) esittämänsä arvion siitä, että omien varojen järjestelmää olisi välttämätöntä uudistaa siten, että EU:n talousarvion rahoitusjärjestelmä on mahdollisimman yksinkertainen, läpinäkyvä, tasapuolinen ja oikeudenmukainen. Valtioneuvoston tavoin valiokunta suhtautuu myös myönteisesti komission esityksiin uusiksi varoiksi, koska se olisi Suomen nettomaksuaseman kannalta nyt voimassa olevaa järjestelmää edullisempi.

Suuri valiokunta on johdonmukaisesti eri yhteyksissä pitänyt tärkeänä, että eräille jäsenvaltioille myönnettyjen maksualennusten järjestelmästä luovuttaisiin. Valiokunta ei kuitenkaan pidä todennäköisenä sitä, että tähän tavoitteeseen päästäisiin kauden 2014—2020 rahoituskehysistä neuvoteltaessa. Koska maksukorjausjärjestelmällä on vaikutusta Suomen nettomaksuasemaan, tavoitteena on kuitenkin oltava myönnettävien maksukorjausten määrän minimoiminen. Uusia maksukorjauksia ei tulisi myöntää, vaan niitä tulisi pikemminkin karsia. Mahdollisimman alhaisten maksukorjausten ehtona tulisi myös olla poikkeuksellisen korkea nettomaksuasema. Suomen ei tule myöskään sulkea pois oman maksualennusvaatimuksen tekemistä.

Lopuksi

Suuri valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi omalta osaltaan pyrkii edellä esitetyt neuvottelutavoitteet huomioiden saavuttamaan sovun EU:n rahoituskehysneuvotteluissa vuoden 2012 loppuun mennessä. Sovun aikaansaaminen olisi osoitus EU:n ratkaisukyvyistä ja yhtenäisyydestä EU-kansalaisille ja myös ulospäin. Valiokunta pidättäytyy kommentoimasta toimielinten ja tiettyjen jäsenvaltioiden osin neuvottelutaktis-

takin syistä tekemiä julkituloja, mutta toteaa, että neuvottelujen vesittymisellä tai pitkittymisellä olisi varsin kauaskantoisia seurauksia Suomelle. Tilannetta, jossa komission olisi annettava vuoden 2014 budjettiehdotus ilman rahoituskehysratkaisua, tulisi välttää. Oikeudellinen epävarmuus varojen käytöstä olisi varsin merkittävä.

Vaikka SEUT 312 artikla mahdollistaisi uusien kehyksien puuttuessa budjettivuoden 2013 varojen enimmäismäärien voimassaolon jatkamisen uusien kehyksien hyväksymiseen saakka, rahankäyttöä säänteleviä ohjelmia ja lainsäädäntöä ei suurilta osin olisi käytettävissä, koska ne määräaikaisina lakkaavat kuluvan kehyskauden jälkeen. Suuren valiokunnan saaman tiedon mukaan jatkuvia ja juoksevia menoeriä olisivat käytännössä vain yhteisen maatalouspolitiikan I pilarin tuet, jotkut kansainvälisiin kalastussopimuksiin perustuvat menot sekä EU:n hallinnolliset menot. Esimerkiksi maaseudun kehittämisrahoituksessa tai koheesiopolitiikassa tällaista mahdollisuutta ei ilman vanhojen oikeusperustojen jatkamista tai uuden lainsäädännön säätämistä olisi. Myös Ison-Britannian maksualennus ja sitä koskevat Saksan, Alankomaiden, Itävallan ja Ruotsin alennukset pysyisivät voimassa, ellei näiltä osin tehdä erityisiä lainsäädäntömuutoksia vuoden 2013 aikana. Muut korjaukset raukeaisivat ilman erillistä yksimielistä päätöstä. Suomen maksusuodet pysyisivät kuitenkin vuoden 2013 tasolla. Rahoituskehysneuvottelujen kariutuminen olisi näin ollen Suomen kannalta varsin epäedullinen lopputulos.

Lopuksi suuri valiokunta toteaa, että Suomella on neuvotteluissa puolustettavana monta kansallisesti merkittävää kysymystä. Samanaikaisesti Suomen on näyttyädyttävä rakentavana ja ratkaisuhakuisena neuvottelukumppanina, joka on valmis myös kompromisseihin sovun aikaansaamiseksi. Valiokunta katsoo, että neuvotteluissa on tärkeitä pyrkiä Suomen tavoitteiden kannalta tasapainoiseen loppuratkaisuun ottaen myös huomioon edellä mainitut aikataulliset haasteet. Valtioneuvoston tavoin valiokunta toteaa, että tasapainoinen kokonaisratkaisu voi Suomen kannalta merkitä myös sitä, että neuvot-

**SuVL 3/2012 vp — U 40/2011 vp, U 69/2011 vp,
U 72/2011 vp**

telujen kuluessa kaikkia Suomen neuvottelutavoitteita ja niiden keskinäistä priorisointia on punnittava suhteessa hahmottumassa olevaan kokonaisratkaisuun.

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan painottaen edellä esitettyjä Suomen neuvottelutavoitteiden kannalta keskeisiä näkökohtia.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Miapetra Kumpula-Natri /sd
vpj. Annika Lapintie /vas
Juho Eerola /ps
Satu Haapanen /vihr
Susanna Huovinen /sd
Pietari Jääskeläinen /ps
Anne Louhelainen /ps
Riitta Myller /sd
Mauri Pekkarinen /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Kimmo Sasi /kok
Jouko Skinnari /sd

Astrid Thors /r
Kimmo Tiilikainen /kesk
Lenita Toivakka /kok
Pia Viitanen /sd
Sofia Vikman /kok
Anne-Mari Virolainen /kok
Peter Östman /kd
vjäs. Anne Holmlund /kok
Timo Kalli /kesk
Johannes Koskinen /sd
Jari Leppä /kesk
Hanna Tainio /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Euroopan unioni haluaa kasvattaa rahoituskehyskseen, samaan aikaan kun Eurooppaa ravistelee ankara talouskriisi ja kun jokaisessa jäsenmaassa joudutaan kiristämään budjettikuria, laatiin leikkauslistoja ja tekemään veronkorotuksia. Rärkein epäkohta on ehdotus hallintomenojen kasvattamisesta yli 10 prosentilla. Moimen kaksinaamaisuus on suorastaan pöyristyttävää, ja se ajaa unionin entistä kauemmas eurooppalaisten arjesta. EU:n tulisi pikemminkin näyttää esimerkkiä jäsenmailleen.

Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä sitä, että täysin epädemokraattisesti valittu Euroopan komissio tuhlaa vastuuttomasti rahaa omien liittovaltio-uunnitelmien kehittämiseen. Kansalaisten maksamista veroista päättäminen kuuluu demokradiassa vaaleilla valituille kansanedustajille. Koska esimerkiksi Euroopan komissio ei tätä vaatimusta täytä, kansanvaltaa suosivina vastuunkantajina emme voi olla tukemassa unionin rahoituksen kasvattamista. Euroopan unionilla ei myöskään ole riittäviä perusteita menojen kasvattamiseen nykyisessä tilanteessa. Siksi Suomen tulee selkeästi vaatia, että unioni korottamisen sijaan leikkaa budjettiaan. Neuvotteluissa Suomen tulee liittyä Ison-Britannian linjalle ja vaatia merkittäviä leikkauksia kehyksiin.

Perussuomalaisten mielestä EU:n omien varojen järjestelmän tulee perustua bruttokansantulopohjaisuuteen (BKTL), joka on parempi, läpinäkyvämpi ja loogisempi mittari. Alv-pohjaiseen omaan varaan ei pidä mennä; ei vaikka sen katto alenisi ehdotetusta kahdesta prosentista yhteen prosenttiin. Kehityssuunta, jossa EU:lle jaetaan yhä isompia siivuja verotuloista, ei ole kannatettava. Alv-pohjaisissa maksuissa on myös se ongelma, että miljardien eurojen tappiot aiheuttava veronkierto on tietyissä EU-maissa suorastaan kansanhubi.

Lisäksi kaikista maksualennuksista tulee päästä eroon. Jos näin ei tapahdu, Suomen tulee Tanskan tavoin vaatia omaa maksualennusta.

Me olemme suhteellisesti mitattuna EU:n kolmanneksi suurin nettomaksaja, ja tuo sijoitus on aivan liian korkea.

Alue- ja rakennepolitiikan kohdalla perussuomalaiset lähtevät siitä, että harvaan asuttujen alueiden tukea ei leikata. Lisäksi koheesiopolitiikkaan liittyvän korruption kitkemiseksi väärinkäytöksistä kiinni jääneitä maita on sakotettava korruptiota vastaavalla summalla.

Mielestämme EU-rahoituksen hakuprosessien byrokratiaa on karsittava ja toimintaa tehostettava. EU:n tilintarkastajien äskettäin ilmestyneessä raportissa todetaan, että myönnettyt tuet ovat tehottomia ja huonosti kohdennettuja, myös Suomessa.

Myös EU:n yhteinen maatalouspolitiikka on suuressa muutoksessa. Nyt meneillään olevilla neuvotteluilla on ratkaiseva merkitys Suomen maatalouden monimuotoisuudelle ja jatkuvuudelle. Perussuomalaiset kantavat huolta siitä, että koko maassa pystytään edelleenkin asumaan ja harjoittamaan maataloutta. On elintärkeää, että Etelä- ja Pohjois-Suomen 141-tuki ja 142-tuki jatkuvat ja sokerikiintiö säilyy. Huolta tulee pitää ennen kaikkea siitä, ettei maatalouden kokonaistuki laske eivätkä maksatukset viivästy missään olosuhteissa.

Perussuomalaiset haluavat, että esimerkiksi kotieläintalalliset pystyvät kehittämään toimintaansa. Toisin kuin Suomen hallitus ja Euroopan komissio, me pidämme komission esitystä turvamaiden raivauskiellosta vääränä toimenpiteenä. Tämä esitys vaikuttaisi etenkin Suomen maatalouteen heikentävästi. Jos esitys toteutuu, se rajoittaa kotieläintilojen laajennuksia, koska peltoalaa ei voisi enää raivata lisää tilatarpeen täyttämiseksi. Kokonaisuudessaankin esitys syrjii suomalaisia ja viljelijöitä.

Pian alkavissa neuvotteluissa Suomen kärkinlinjan tulee olla rahoituskehysten koon leikkaaminen. Tarvittaessa Suomen on käytettävä vaikka veto-oikeutta, jos tavoitteeseen ei muuten päästä. Kun maksamme tehottomia tukia jaka-

**SuVL 3/2012 vp — U 40/2011 vp, U 69/2011 vp,
U 72/2011 vp**

valle EU:lle vähemmän, meillä on itsellämme
varaa tukea kansalaisiamme enemmän.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme

*että suuri valiokunta katsoo, että EU:n
omien varojen järjestelmän tulee perus-
tua yksinkertaistettuun, läpinäkyvään ja*

*oikeudenmukaiseen rahoitusjärjestel-
mään, jossa maksut perustuvat pelkäs-
tään bruttokansantulopohjaisuuteen,*

*että jäsenvaltioille annettavista erilli-
sistä maksualennuksista luovutaan*

*ja että Suomi vaatii neuvotteluissa ra-
hoituskehysten koon tuntuvaa leikkaus-
ta.*

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2012

Juho Eerola /ps
Pietari Jääskeläinen /ps

Anne Louhelainen /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Hallituksen peruslinjaus "kurinalaisten rahoituskehysten välttämättömyydestä" on perusteltu ja oikea. Tavoite menokehysten pitämiseksi tiukasti 1 %/BKTL:n tuntumassa on lähtökohtaisesti oikea.

Keskustan eduskuntaryhmän mielestä Suomella pitää olla kuitenkin valmius tämän tiukan tavoitetason vähäiseen ylittämiseen, mikäli se muodostuu ehdoksi turvata Suomelle tärkeiden alue- ja maatalouspolitiikan oikeudenmukainen rahoitus.

Komission ja puheenjohtajamaan pohjaesitysten perusteella Suomesta on tulossa yksi koko unionin suurimmista nettomaksajista. Esitysten mukaan Suomen vuotuinen maksuosuus uhkaa nousta noin kahteen miljardiin euroon ja saannot niukasti yli miljardin euron suuruisiksi.

Keskustan eduskuntaryhmä yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan ja suuren valiokunnan maataloutta koskeviin lausuntoihin. Haluamme samalla korostaa sitä, että Suomen on myös tulevaisuudessa ratkaisuihin tuettava sitä periaatetta, että maatalouden harjoittamiselle turvataan edellytykset koko unionin alueella. Unionilla tulee olla vastuu myös ruoan tuotannon lisäämisestä, joka on viisasta varautumista globaaliin ruokakriisiin.

EU:n kaikista menoista käytetään jo kuluvala ja esitysten mukaan myös tulevalle ohjelmakaudella yli 30 % yhteiseen alue- ja rakennepoliittikkaan.

Keskustan eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä komission ja puheenjohtajamaan esityksiä alue- ja rakennepoliittikan uusjaoksi. Suomi uhkaa jäädä suhteellisesti laskien yhdeksi alue- ja rakennetuen suurimmista menettäjästä.

Valiokunnan mietintö esittää komission ja puheenjohtajamaan linjauksiin monta perusteltua kriittistä kommenttia. Ne eivät riitä kuitenkaan varmistamaan Suomen oikeudenmukaista kohtelua.

Useimmat rikkaat maat ja alueet saavat entistä vähemmän ja köyhimmät entistä enemmän. Koko ohjelmakaudelle esitetystä 326,5 miljardista eurosta noin 170 miljardia euroa on tarkoitettu kohdentaa kaikista köyhimmille suuralueille, joiden bkt alittaa 75 %. Vastaavasti 68 mrd euroa menisi niille maille, joiden bkt alittaa 90 % unionin keskiarvosta.

Komission ja suurten maiden keksimille siirtymäalueille, joita on lähinnä UK:ssa, Ranskassa, Saksassa, Belgiassa, Espanjassa ja Italiassa, on tarkoitettu yhteensä 33 mrd euroa. Tällaisella ratkaisulla, jonka Suomen hallituksen tuntuu hyväksyvän, osa varsin kehittyneiden maiden alueista on pääsemässä parempaan tukitasoon.

Keskustan eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä tällaista uuden tukikategorian perustamista. Sillä monet kaikista rikkaimpienkin maiden NUTS2-alueet, suuralueet, joiden aluekansantuote on vähän laskenut monesti kyseisen maan omista toimista johtuen, pääsevät nyt jakamaan yhteensä siis 33 miljardin suuruisia aluetukirahoitusta. Tämän tuen piiriin on pääsemässä monia alueita muun muassa Saksasta, Isosta-Britanniasta, Ranskasta, Belgiasta ja Italiasta.

Suomi kuuluu tänään EU:n rikkaisiin maihin, joiden jaettavana olisi seitsemässä vuodessa yhteensä vain 47 miljardia euroa. Jakajina ovat sekä sanotusta siirtymätuesta rahaa saavat rikkaat maat, että muut vauraimmat EU-maat.

Suomen liittyessä EU:iin saimme yhdessä Ruotsin ja Itävallan kanssa neuvoteltua kuitenkin erityiskohtelun, joka tunnustaa harvan asutuksen, pitkien etäisyyksien ja kylmän ilmaston aiheuttamat erityisongelmat. Ne ovat oikeuttaaneet ylimääräiseen tukeen lähinnä Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Kuluvalla 7-vuotisella ohjelmakaudella Suomen saama alue- ja rakennepoliittikan rahoitus on noin 1,7 miljardia euroa. Uudella ohjelmakaudella saisimme Kyproksenkin esityksessä vain noin 1,25 miljardia euroa eli runsaat 180

miljoonaa euroa/v. Suurimpia menetysten syitä ovat itä-pohjoinen-bonuksen pudottaminen jopa 20 euroon ja harvan asutuksen kertoimen vaikutuksen lieventäminen koko maan alue- ja rakennetuen määrää laskettaessa.

Lisäksi alueellisen yhteistyön (mm. Interreg) rahoituksen raju leikkaus heikentäisi Suomen saantoa.

— Keskustan mielestä Suomen on pidettävä kaikissa oloissa kiinni vaatimuksestamme vähintään 35 euron/asukas suuruudesta itä-pohjoisen bonuksesta.

— Lisäksi harvan asutuksen kerroin on nostettava nykyiselle tasolle koko maan alue- ja rakennerahoituksen perustuen määrittelyssä. Jos tässä ei onnistuta, on sanottu bonus nostettava vähintään 50 euroon/asukas.

— Suomen tulee edellyttää, että EU:n rakennetukia voidaan käyttää ao. maakuntien esittämällä tavalla ja mitassa uuden "saavutettavuus"-toimintalinjan, eli perusinfran, rahoitukseen.

— Lisäksi Suomen ei tule hyväksyä alueellisen yhteistyön, rajanaapureiden ja raja-alueiden väliseen rahoitukseen esitettyjä rajuja leikkauksia.

— Suomen EU:iin liittymissopimuksen mukaisella tavalla on tulevaisuudessa huomioitava Itä ja Pohjois-Suomen ohella Saarijärven-Viitasaaren seudun asema.

Mikäli puheenjohtajamaan esitys toteutuisi, Suomen maksuosuus EU:n aluepolitiikasta nousisi noin 650 miljoonaa euroon/vuosi. Maksaisimme siis yhteisestä aluepolitiikasta yli kolme kertaa enemmän kuin saisimme.

Totta kai taloudellisen kehityksemme koheneminen on otettava kohtuudella huomioon Suomen EU:n aluepolitiikan maksuja ja saamia punnittaessa mutta liittymissopimuksen aikaiset erikoisolosuhteemme eivät ole muuttuneet mihinkään, ja nekin on pakko ottaa huomioon.

Kannatamme valiokunnan näkemyksiä maaseutupolitiikan merkityksestä ja neuvottelutavoitteista. Infraverkkorahoituksen ja globalisatiorahaston menoleikkaukset ovat perusteltuja.

Ehkä parhaiten unionin yhteisen rahoituksen kohdealaksi sopii tutkimus ja osa innovaatiopolitiikkaa. Innovaatiopolitiikan mahtimaana näihin saakka pidetty Suomi onkin menestynyt varsin hyvin unionin tutkimus- ja innovaatorahoituksen hyödyntämisessä sekä omaksi että koko unionin hyväksi.

Innovaatorahoituksen kohdentamisen perustan on oltava laatu- eikä aluelähtöisyys niin kuin Suomessakin on. Yhdymme asiassa valiokunnan kantaan.

Jo aikaisemmillä ohjelmakausilla eräät nettomaksajamaat ovat neuvotelleet itselleen maksualennuksia. Tämä vääristää ja monimutkaistaa EU:n rahoitusjärjestelmää.

Paras vaihtoehto olisikin, että kaikkien maiden maksuosuuksien alennuksista luovuttaisiin. Mikäli tähän ei kuitenkaan päästä, ja koska Suomi tulee olemaan kaikissa oloissa merkittävä nettomaksaja, on myös meidän tavoiteltava oman maksuosuutemme alennusta/palautusta muiden nettomaksajien tavoin. Maksuhelpotuksia Isoon-Britannian saamien kevennysten maksamisesta jo saaneiden ja uusia helpotuksia hakevien Saksan, Ruotsin, Hollannin ja Itävallan rinnalla nyt myös Tanska saattaa tavoitella helpotuksia.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme, että

Suuri valiokunta ei hyväksy komission ja puheenjohtajamaan esityksiä alue- ja rakennepolitiikan uusjaoksi. Suomi uhkaa jäädä suhteellisesti laskien yhdeksi alue- ja rakennetuen suurimmista menettäjistä.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2012

Timo Kalli /kesk
Jari Leppä /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk

Tuomo Puumala /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk